

Eesti kõrghariduse roll uue majanduskasvu saavutamiseks

Anu Lanto

Lääne-Viru Rakenduskõrgkool

Julgen väita, et kõik Eesti inimesed on kursis meid ja tegelikult enam-vähem tervet maailma tabanud majanduskriisiga. See mõjutab kõiki ja kõike meie ümber, sest paratamatult on materiaalsetel väärtustel meie elus väga suur osakaal ning seda tabab praegune olukord päris tõsiselt. Ei möödu vist päevagi ilma mõne ajaleheartikli, raadio- või telesaate, kus ei räägitaks majanduslangusest või sellega kaasnevatest probleemidest. Neist üheks suurimaks viimasel ajal on loomulikult tööpuudus ning see tähendab, et praegused koolilõpetajad seisavad silmitsi raske katsumusega – leida sobiv töökoht.

Kunagine haridusminister Mait Klaassen on aastaid tagasi öelnud: targad pead ongi meie kõige suurem rahvuslik rikkus, sest kulda, naftat, maagaasi ja teisi väärtuslikke loodusrikkusi meil ei leidu. Olen selle väitega täiesti nõus ning näib, et ka meie ühiskond on astunud hariduse väärtustamises sammu edasi. Üha enam hinnatakse kõrgharidust ning panustatakse ka elukestva õppe arendamisse.

Igal aastal lõpetavad kõrgkooli tuhanded üliõpilased, kes on omandanud hariduse meie parimates koolides, kuid sellegipoolest püsib ühiskonnas probleem – kvalifitseeritud töötajate värbamine ja kinnistamine on tööjõuturul jätkuvalt mureallikaks. Miks see siiski nii on?

Minu arvates on suur töö vaja ära teha juba enne kõrgkooli: keskkoolis ja isegi põhikoolis, sest paljud noored ei lähe pärast põhikooli lõpetamist enam keskkooli, vaid asuvad õppima juba kindlat ametit. Arvan, et üheks suureks põhjuseks on noorte inimeste teadmatus oma valikute ja kõrgkoolide pakutavate erialade suhtes. Siin võiks ehk visata kivi vähese karjäärinõustamise kapsaaeda, sest osaliselt peitub probleem ka selles, et noored ei tea, milline on turunõudlus tulevaste töökohtade lõikes. Eesti eri piirkondade arengukavades on samuti välja toodud, et vähene karjäärinõustamine ja just maakonnas vajalike spetsialistide ettevalmistamise puudumine on ühed sotsiaalvaldkonna võtmeprobleemid. 2006. aastal Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt läbiviidud üleriigilise karjääriteenuste uuringu tulemustest järeldub, et koolilõpetajatel napib teadmisi ja oskusi karjäärivalikuteks. Seda eriti oma oskuste ja võimete hindamise ja tööturu tundmise vallas. Samuti ilmnes, et õppurid ei ole rahul

koolis läbiviidava karjääriõppega. Seega tuleb tõhustada kutse- ja karjäärinõustamis-süsteemi, mille tulemusel paraneks ka koostöö koolide ja ettevõtjate vahel. Ettevõtjate edu sõltub tänapäeval just inimressursist, kes ongi nende konkurentsieeliseks.

Samas ei ole paljud olulised, kuid vähepopulaarsed erialad saanud meedias piisavalt kajastatud, mistõttu huvi nende vastu ei suurene. Laia kõlapinda on leidnud teema, et liiga palju üliõpilasi valivad eriala, millest tööjõuturg on tegelikult juba üleküllastunud. Ärijuhtide asemel oleks vaja rohkem insenere ja nn praktilise töö tegijaid, keda meie ühiskonnas napib. Ilmselgelt ei rahulda praegused koolilõpetajad tööjõuturu tegelikku vajadust. Leian, et teatud erialade ebapopulaarsuse taga on fakt, et reaalinete piisava edukusega läbimine käib paljudele keskkooliõpilastele üle jõu. Seda näiteks matemaatikas, mille hea eksamitulemus on just nimelt vajalik, et saada sisse näiteks Tallinna Tehnikaülikooli teatud erialadele. Kuna inseneride ja spetsialistide vanem generatsioon hakkab juba piltlikult öeldes otsa lõppema, on selles vallas vaja kindlasti muutusi teha. Rohkem on vaja tehnilistel ja loodusteaduslikel erialadel õppivaid tudengeid, kelles peitub Eesti tuleviku innovatsioon.

Ülaltoodud seisukohad on minu ettekujutus selle kohta, kuidas majanduse praegust madalseisu parandada. Öeldakse, et meie tulevik on meie lapsed. Võib öelda, et täna sel päeval kõrgkoolides õppivad või selle äsja lõpetanud noored on meie lähitulevik. Praegu õpib Eesti kõrgkoolides rekordarv tudengeid, kelles on peidus tohutu potentsiaal. Selle rakendamata jätmise tähendaks, et saame oksa, millel ise istume.